

MARİFETLİ ELLERDEN ÇIKAN BİR KIYAFETİN DERİN MARİFETLERİ...

2014' te "En İyi Gençlik Romanı" seçilen kitap, Mine Kazımaoğlu'nun Türkçeleştirilmesiyle özellikle gençlerin sıkılmadan okuyacağı ve üzerindeki kıyafetinin yapım aşamalarını en az bir kez merak edeceği farklı bir eser olarak elbiselerin büyüüne inananlar tarafından okunmayı bekliyor.

Bedene ulanan ilk ihtiyaç

Şimdi gözlerimizi kapatıp hangi zaman diliminde ve hangi coğrafyada açarsak açalım her zaman ve her yerde giyinmenin insana özgü en temel ihtiyaç olduğunu görürüz. Evet, böyledir. Bu o kadar böyledir ki, cennetten düşen ilk insanın bile yeryüzünde karşılaştığı öncelikli sorununun 'çıplaklık' olduğundan bahsedilir hemen hemen bütün ilahî dinlerin kutsal kitaplarında. Neticce

itibarıyla giyinmek, muhtevası zaman içinde artarak çoğalan ontolojik bir ihtiyaç olarak, canlılar içinde yalnızca insanın varlığına ulanmış ve hiçbir dönem bundan ayrı düşünülmemiştir.

Zaman içinde giyinmek çeşitli iklim koşullarının hayati etkilerinden korunmak ve örtünmek için sürdürülen belirlenmiş bir yazgı olmaktan ziyade, kimliği bedene, bedeni kimliğe bürüten dolaylı bir mesaj halini de almıştır. İnsanın

ahlaki, felsefi, özyapısal yönelimleriyle birlikte toplumsal ve çevresel reflekslere uygunluk zorunluluğunu da sayarsak, giyinme eyleminin bir hareket noktası olarak 'kılık' içinde temellendiği görülecektir.

Kılığın bedende çeşitlenen bir suret olması

Kıyafetlerin tarz olup kişiliği vurgulaması bir yönüyle bedeni makyajlayan unsurları da barındırır. Örneğin çok cılız bir insan kendini daha atletik veya heybetli

göstermeye yarayan kıyafetleri tercih ederken, şişman olanlar zayıf bir görünüm için, yaşlı olanlar ise daha genç görünmek için kıyafet hengâmesinden kılık beğenirler kendine. Doğanın sıcaklık-soğukluk koşulları, dönemin göz alışkanlıkları, estetik kaygıları, kendilik vurguları, biçimsel kusurların saklanması gibi türlü gereksinimleri ardı ardına sıraladığımızda, ilk insanın ilk sorununun giyinmek ihtiyacı olması şaşılacak şey değildir aslında.

Sarmaladığı bedenini terini, kokusunu ve şeklini özümseyerek sahibinin geçici bir kartviziti halini alan giysiler, o kartvizite duyulan alakadan bile nasibini alacak kadar bizdendir. Sözelimi vitrinde gördüğümüz bir elbisenin bizde uyandırdığı beğenmek ve beğenilmek duygusunun, aynı elbiseyi sevdiğimiz bir kişinin üzerindeki gördüğümüzde çağrıştırdığı karakteristik özelliklerle yer değiştirdiğini hissediyoruz. O artık bir kıyafet değil bir tutumdur ve ister bilinçli olsun ister tesadüfi o kıyafet dediğimiz şey artık şahsıdır. Çünkü oluşturulmak istenen izlenimler birer simge gibi kıyafet ve tarz ile alakalı olarak doğrudan hedeflenebileceği gibi kimi zaman kişiliğin kendiliğinden belirlediği ya da kulğın kişiliğe işaret ettiği etkiler olması da mümkündür.

Kumaşın kıyafetleşmeye ödediği bedelin mahiyeti

Bir giysi bedenine kavuştuğunda şahsı olur da, varoluş sürecinde şekilden şekle girip son halini alıncaya değin onu biçimlendiren ellerin ruhundan çalmaz mı hiç? Sanayileşmenin ruhunu küçülttüğü pek çok şey gibi seri üretilirken özgünlüğünü de bir miktar yitiren kıyafetler, makinelerin gürlüklü ve iddialı varlığına rağmen maharetli elle-

rin ruhuna mulhtaştır halen.

Bir kumaşın giysi olabilmesi için önce bir hayal olması elzemdir nitelik. Sonrasında ise hayalden çıkan tasarımı, makasını iki keskin uçlu kaskacında kalıplara girerken, patron kâğıtlarının buyurgan çizgilerine boyun eğerek öğrenir, sarmaladığı bedenini formuna salıp çıkmayı. Esas dikiş geçmeden teyellenerek, girdiği bedenün uzuvlarına ilişmenin provasından geçer. Kenar dikişleri, baskılar, ilikler derken bir insana ait olmanın kastını yerine getirebilmek için binlerce iğnenin darbesine maruz kalır. Tıpkı Karen Foxlee'nin "Gece Mavisı Elbise" isimli kitabındaki bölüm başlıkları gibi, aşamalardan geçerek hayatın katmanlarında bir rol üstlenebilmek için darbeler alır.

Foxlee kitabında, iki genç kızın birbirine düğümlenen hayat hikâyelerinin gidışatını, gece mavisı bir elbisenin dikim aşamalarında eğitilirken, hikâyesini de elbisenin parçalarına iğneliyor adeta. "İkili Düğüm" adlı ilk bölüm başlığında henüz elbise ile ilgili bir şey yazmamış olmasına rağmen Pearl ve Rose'un tanışmalarını konu alırken, eserin sonuna değin aynı metodu uygulayacağını ilk işa-

retini de vermiş oluyor. Örneğin; bölüm başlıklarının içerikteki dikim aşamaları devam eden elbisenin serüvenine hiç uymuyormuş gibi görünmesiyle, yapımı kitabın sonlarına değin sürecek olan elbisenin bir yazgının biçimsel olduğunun ipuçlarını da vermiş oluyor aynı zamanda. Gerçi yazar finaldeki surprizinde oldukça iddialı olduğunu hikâyesine "Sonunu söylesem başışlar mısınız?" diye başlayarak gösteriyor zaten. Zira elbisenin parçaları arasına teyellediği hikâyesini bütünselliği içinde ele almayı zorunlu kılacak şekilde yazdığını, böylece başının ve ortasının da finali kadar iddialı olduğunu hissettiriyor okuruna.

Bir kız elbisesinde aramak

Karen Foxlee, kitap boyunca okuyucusunu ayırmadığı gece mavisı elbiseyi ve bütün dikim aşamalarını Dedektif Glass'ın ipuçları ile birlikte işleyerek, iki genç kızın hayatını bir elbisede düğümlenen kurguyla okuyucusuna götürürken, "Bükme Zincir Dikiş, Düğüm Nakışı, Çapraz teyel" gibi başlıklarla polisiye bir hikâyenin aralıklarında elbisenin kayıtlarını da tutturuyor. Aynı şekilde bazı sırların varlığından bahsetmeden bir adım önce "Gizli Etek Baskısı" adını kullanırken, "Çapraz Dikiş ve Çift Çapraz Dikiş" başlıklı sonraki bölümlerde gerginliği giderek tırmandırıyor. Yazar, başta da bahsini ettiğimiz giyimi kuşamın insana sağladığı sözsüz izlenimlere benzer bir biçimde, kitabı da içinde birbirine paralel olarak işlediği hikâyenin satırları arasına dolaştırdığı elbise gibi dikerek ve aynı yöntemle okura iz sürdürerek ustalıklı bir şekilde sabırsızlandırmayı başarıyor.